

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 6

Засновано у 2015 році

Рівне – 2017

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 6 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2017. – 320 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Учений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габлітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, навчально-методичної роботи та гуманітарної політики Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Ламанаускас В., доктор соціологічних наук, професор, директор науково-методичного Центру «Scientia Educologica», професор Шяуляйського університету (м. Шяуляй, Литовська Республіка);

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Малолєпши Елігіуш, др. хаб., професор, декан педагогічного факультету Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Пелєх Л. Р., доктор педагогічних наук, професор, зав кафедри міжкультурної комунікації та історії світової літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелєх Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Потапчук Т. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Стоклоса К., доктор наук, професор, Інститут Зигмунд-Неуман (Дрезден, ФРН);

Федаєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шмид К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри історії і теорії виховання Жешувського університету (м. Жешув, Республіка Польща);

Шугасва Л. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Яшук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ;

Сойчук Р. Л., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідощтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом МОН України № 515 від 16.05.2016 р.

Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України (галузі науки – педагогічні).

Упорядники: **проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Рецензент: **Кольда Н. М.** – доктор педагогічних наук, професор; завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №6 від 25 травня 2017 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

ЗМІСТ

Бех І. Д. Компонентна модель сходження зростаючої особистості до духовних цінностей.....	6
Павелків Р. В. Психологічні особливості розвитку моральних почуттів у молодшому шкільному віці.....	16
Черній А. Л. Специфіка формування органу управління освітою ОТГ та методичного супроводу освіти в контексті реалізації концепції «Нова українська школа».....	27
Пелех Ю. В. Формування вчителя майбутнього: аксіологічний контекст.....	34
Пустовіт Г. П. Прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільної освіти.....	46
Петренко О. Б. Психоаналітична педагогіка: інновація ХХІ ст. чи історико-педагогічна реконструкція досвіду першої третини ХХ ст.....	53
Безкоровайна О. В., Павлюк Г. С. Специфіка методики викладання іноземної мови (англійської) в початковій школі....	63
Білавич Г. В., Савчук Б. П. Українське наукове мовлення в контексті наукової діяльності майбутніх педагогів.....	67
Бісовецька Л. А., Верхова І. П. Виховна робота школи щодо безпеки школярів в інтернет-просторі.....	75
Гринькова Н. М. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності педагогів з питань морального виховання молодших школярів в умовах позашкільного навчального закладу.....	83
Журба К. О. Активні та інтерактивні форми і методи виховання смисложиттєвих цінностей у школярів основної і старшої школи у позакласній діяльності.....	90
Заліток Л. М. Казкотерапія за Василем Сухомлинським.....	99
Кособуцька Г. П. Тестування як психолого-педагогічна технологія оцінювання навчальних досягнень студентів: актуалізація практичного аспекту.....	106
Люленко С. О. Екологічна освіта та виховання майбутніх вчителів біології на сучасному етапі розвитку суспільства.....	118
Павелків К. М. Система професійної підготовки педагогів у західній Європі: термінологічний аналіз.....	124
Павелків О. М. Теоретичні засади реалізації інноваційних процесів у вищих навчальних закладах.....	134
Петренко С. В. Інформаційно-цифрова компетентність учня у контексті формування нової української школи.....	144
Розман І. І. Феномен біографічного методу та особливості його застосування у вивченні педагогічних персоналій.....	156

Сілков В. В., Сілкова Е. О. Теоретико-методичні недоліки при формуванні обчислювальних прийомів у молодших школярів, їх причини та шляхи подолання.....	165
Стельмашук Ж. Г., Гриневич М. Н., Рабешко О. М., Скаутська система виховання у контексті викликів сучасності...	181
Федоришин О. П. Increasing motivation in teaching learning process.....	191
Ціпан Т. С., Боровець В. І., Гоголь В. А., Організаційно-дидактична модель формування акмеологічного простору школи.....	198
Шурин О. І. Декоративно-прикладна творчість Рівненщини: історико-педагогічна генеза.....	212
Доробки молодих науковців	
Абрамович Т. В. Критерії та показники сформованості професійної компетентності соціального педагога.....	218
Баліка Л. М. Педагогічні основи роботи шкільних бібліотек щодо розвитку в учнів інтересу до читання	225
Матвійчук-Юдіна О. Властивості інформаційної системи відповідно міжнародних стандартів – основа формування компетентностей майбутніх ІТ-фахівців з предмету «компютерна графіка».....	237
Дуброва А. С. Формування педагогічної майстерності майбутнього учителя іноземної мови.....	245
Дем'янюк І. В. Життєвий і творчий шлях Т. Д. Дем'янюк у контексті розвитку громадянського виховання в Україні.....	250
Ільчук Я. М. Погляди В. Сухомлинського на соціалізацію особистості в умовах сім'ї.....	258
Кардаш В. П. Правове виховання учнів молодшого шкільного віку: теоретичний аспект.....	269
Літвінчук І. М. Виховання гіперактивних дітей: теоретичний аналіз проблеми.....	275
Мартинюк О. В. Вплив змісту шкільних підручників на гендерну соціалізацію особистості учня/учениці.....	281
Мічута Х. О. Кризові ситуації в сім'ї як чинник розвитку особистості	289
Мокрик А. В. Психологічні підходи дослідження гендерних аспектів лідерства в управлінській практиці.....	296
Примак М. В. Готовність дитини до навчання: теоретичний аналіз	302
Яйченя Н. В. «Важковиховувані діти»: ретроспективний аналіз поняття.....	307

in the activity of the teacher and students in the formation of computational skills are considered and ways of their overcoming are outlined. The necessity of preparing the future primary school teacher for the skilful formation of subject-matter mathematical competencies in junior schoolchildren is conditioned.

Key words: omissions in knowledge, skills and abilities, ways of elimination, formation of computational methods, personality-oriented approach to learning.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2017

**Ж. Г. Стельмашук,
М. Н. Гриневич,
О. М. Рабешко**

СКАУТСЬКА СИСТЕМА ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Анотація. У статті розкрито роль та сутність скаутської системи виховання. Відзначено доцільність вивчення досвіду, відродження та популяризації ідей національної скаутської організації «Пласт» в Україні з огляду на сучасну соціокультурну та суспільно-політичну ситуацію у країні, потребу підготовки фізично та духовно здорового молодого покоління, відданого традиціям, звичаям, державі, виховання політичної та військової еліти нації. Обґрунтовано можливості, специфіку та потенціал пластової методики як потужного чинника виховання особистості (на прикладі діяльності молодіжної громадської організації «Лютинська станиця Пласту – Національної скаутської організації України»). Виділено ключові проблеми діяльності пластових станиць та осередків у сучасних умовах, запропоновано шляхи їх усунення.

Ключові слова: скаутська система виховання, національна скаутська організація «Пласт», досвід, виховні можливості, особистість, пластова методика виховання, суспільно-політична та соціокультурна ситуації.

Постановка проблеми. Втрата духовних та соціальних орієнтирів сучасних дітей та молоді, погіршення рівня їхнього життя та здоров'я, нівелювання загальнолюдських та національних цінностей, споживачьке ставлення до навколишнього середовища, підвищення рівня дитячої бездоглядності та злочинності є болючими проблемами сучасного суспільства. Зазначені кризові явища підсилюються суспільно-політичною та економічною ситуацією у країні, що зумовлена, у першу чергу, військовими діями на сході України. Водночас проблема реформування змісту освіти та виховання підростаючого покоління сьогодні вкрай актуальна в контексті нових викликів у суспільстві та активною

трансформацією української системи освіти в європейській освітній простір.

У державних нормативно-правових документах, прийнятих за останні кілька років, зокрема Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді України (2015), наголошено на необхідності «формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей: повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України); участь у громадсько-політичному житті країни; повага до прав людини; верховенство права; толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей; рівність всіх перед законом; готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України» [3], а у Концепції нової української школи (2016) – виховання «цілісної особистості, усебічно розвиненої, здатної до критичного мислення; патріота, з активною громадянською позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення; інноватора, здатного змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці» [4].

З цього випливає, що нині існує нагальна потреба залучення такого виховного ресурсу, суб'єкта виховного впливу, що дав би змогу сприяти подоланню зазначених негативних тенденцій та комплексно зреалізувати окреслені завдання освіти та виховання підростаючого покоління.

Як свідчить практика, значний виховний потенціал у цьому мають громадські дитячі та молодіжні організації та об'єднання.

На нашу думку, найбільш співзвучними за метою, змістом та напрямками діяльності у контексті зазначених завдань виховання особистості є скаутська методика виховання, реалізована в Україні у діяльності «Пласту» – національній скаутській організації України, задекларована та перевірена 100-річним досвідом успішної та результативної діяльності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Окремі аспекти проблеми становлення скаутського руху в Україні та специфіки скаутської методики, організаційно-практичні засади виховного процесу у «Пласті» розглядають у своїй працях І. Дідух, Ю. Жданович, Л. Кирик, В. Кузик, І. Остапівська, Н. Чиренко та ін.

Метою пропонованої наукової статті є розкриття сутності, ключових виховних можливостей скаутської методики виховання на прикладі національної скаутської організації України «Пласт», аналіз проблем у діяльності організації у сучасних суспільно-політичних умовах та окреслення можливих шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Переформатування сьогодні виховного процесу з орієнтацією на європейські цінності, з однієї сторони, а з іншої – потреба та прагнення збереження національної самобутності та ідентичності, зумовлює необхідність сьогодні вивчати, популяризувати та впроваджувати уже набутий позитивний досвід наявних виховних систем,

які уможливають реалізацію зазначених завдань. На нашу думку (а це підтверджується світовим досвідом) однією з потужних інтегруючих сил, чинником виховання особистості мислячої, ініціативної, умілої, національно свідомої, з активною громадянською позицією є саме «Пласт», що сторіччя удосконалював власні ідейно-організаційні засади, форми та методи роботи.

Відродження та популяризація ідей національної скаутської організації «Пласт» в Україні, створення нових пластових осередків та станиць нині є потребою державного рівня, оскільки сучасна суспільно-політична ситуація у країні зумовлює необхідність підготовки фізично та духовно здорового молодого покоління, відданого традиціям, звичаям, державі, виховання політичної та військової еліти нації.

Дієвість та висока результативність скаутської системи, адаптованої до національної української ідеї, підтверджена як світовим досвідом, досвідом перших пластових осередків на Західній Україні початку ХХ ст., так і тих, які виникли уже в незалежній Україні.

Пластуни завжди були активними учасниками боротьби за незалежність та цілісність України. Слід нагадати, що у лавах Українських Січових Стрільців протягом 1914-1917 рр. перебувало понад 1500 пластунів, 748 з них загинули в боях, понад 500 потерпіли від ран та в полоні [7, с. 152]. Так, відомий пластун П. Франко став одним із перших військових пілотів в Українській Галицькій Армії, а у 1919 році сформував авіаційний полк [1, с.46].

Неоціненою є роль в історії творення української державності та розвитку греко-католицької церкви ще одного пластуна, колишнього Верховного архієпископа Києво-Галицького – предстоятеля Української греко-католицької церкви Любомира Гузара, який був вихований на ідеях «Пласту» і належав до куреня з назвою «Червона калина».

Відродження діяльності «Пласту» почалося з проголошення незалежності України, коли піонерська організація як єдина дитяча організація у радянському освітньому просторі втратила свій сенс, оскільки її політичний підтекст, обов'язковий характер участі суперечили основним ідеям розбудови та відродження української національної школи.

Так, з-поміж сучасних пластових станиць однією із перших, що з'явилися на Рівненщині, слід назвати молодіжну громадську організацію «Лютинська станиця Пласту – Національної скаутської організації України» (Дубровицький район), яку більше двадцяти років успішно очолює педагог-організатор школи, пластовий сеньйор О. М. Рабешко.

Слід згадати передісторію заснування цієї організації у Лютинську. На думку вчителя історії та права, директора школи з великим досвідом роботи та здобутками у сфері освіти та виховання, багаторічного голови Дубровицького районного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка М. Н. Гриневича, у 1991 р. «існувала певна розгубленість у виборі напрямку та системи виховної роботи, виник так

званий «ідейний вакуум», який став наслідком відміни піонерської організації». Відтак, М. Гриневич захопився ідеєю створення у школі власної дитячої громадської організації, яка би змогла згуртувати дітей та виховувати їх у дусі національних традицій і водночас мати такий же виховний потенціал, як у свій час мала піонерська організація. Так, у 1991 р. ним було розроблено програму та статут організації «Патріоти України». Однак, зважаючи на те, що комуністична партія тоді все ще мала значний політичний вплив, зокрема і на систему освіти, ідея створення «Патріотів України» не була прийнятою та не знайшла підтримки в органів місцевої влади. Однак, намагаючись знайти альтернативу піонерській організації, директор школи почав активно вивчати світовий досвід національного виховання з метою пошуку проукраїнської ідейної організації. Водночас на пострадянському українському просторі почали з'являтися перші в незалежній Україні публікації щодо діяльності скаутського руху, українських пластунів.

Так, з ініціативи директора школи М. Гриневича та за участі педагога-організатора О. Рабешка наприкінці 1992 року із зацікавлених учнів школи була сформована підготовча група, яка обрала назву «Сірі Вовки». Уже в січні 1993р., взявши за основу програму виховання скаутської організації, вони заснували перший пластовий гурток «Чорні лелеки» (у місцевості гніздяться птахи, занесені до Червоної Книги України, – чорні лелеки), що став основою і початком творення історії пластового руху довжиною більше двадцяти років, історією виховання справжніх патріотів України, лідерів, ініціативної молоді, гідних громадян України, які є сьогодні активними учасниками розбудови України, тими, хто став на захист рідної землі у військових діях на сході України, зокрема 14 вихованців невеликої сільської школи з міцним фундаментом національних ідей та традицій.

Взявши за основу досвід молодіжної громадської організації «Лютинська станиця Пласту – Національної скаутської організації України», зупинимося на сутності та ключових виховних можливостях «Пласту» як потужного фактора особистісного зростання школяра та виховання гідних громадян України.

Нагадаємо, що скаутинг – виховний рух молодих людей, який сприяє їхньому соціальному й особистому розвитку.

У «Педагогічному енциклопедичному словнику» С. Гончаренка зазначено, що «Пласт» є однією з найпоширеніших форм дитячого та юнацького руху, в основі якого лежить спеціально розроблена система виховання» [2, с. 306].

Відтак, пластова методика, заснована на конкретних виховних законах і принципах, передбачає відповідну символіку та атрибути, однострій, гасло та гімн, вітання, структуру та програму, що надає виховному процесу цілеспрямованості, системності, комплексності та послідовності.

У Статуті «Пласту – Національної скаутської організації України»

зазначено, що метою діяльності організації є «сприяти всебічному, патріотичному вихованню та самовихованню української молоді на засадах християнської моралі; виховувати молодь на свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства на ідейних засадах Пласту» [6].

Значний виховний потенціал закладено в обов'язках та законах пластуна. Пластуни присягають своєю честю, що робитимуть все, що в їх силі, щоб бути вірним Богові й Україні, допомагати іншим, жити за Пластовими законами та слухатись пластового проводу. У свою чергу, пластові закони – це не заборони, а позитивні вказівки, свого роду дороговказ для пластуна. У пластових законах (чотирнадцять точок) з'ясовані прикмети пластуна, що зобов'язують: дотримуватись даного слова; сумлінно виконувати свої обов'язки; заощаджувати час і ресурси; бути справедливим, ввічливим, братерським і доброзичливим до інших; діяти зрівноважено та чинити на користь собі та суспільству; слухатись пластової старшини; завжди бути пильним і дбати про своє здоров'я; примножувати красу та завжди залишатись у доброму гуморі.

Отже, пластові закони та обов'язки скеровують на формування в особистості ціннісного ставлення до суспільства і держави, до культурних та історичних надбань свого народу, до інших, до себе, зобов'язують цінувати працю та берегти природу, розуміти та примножувати красу.

«Пласт» виховує дисциплінованих, вольових особистостей, які послідовно й методично працюють над вдосконаленням своїх якостей, вчать жити у гармонії з ближнім та з природою. Тому у «Пласті» поширеною є релігійна практика у своєму обряді: пластуни живуть за Божими заповідями та принципами християнської моралі; кожний член «Пласту» має бути «активним християнином» і ділитися своїм духовним досвідом в «Пласті»; кожен пластовий захід починається і закінчується знаменуванням себе хрестом та молитвою; кожна недільна чи святкова імпреза повинна мати як найважливішу частину конкретну участь не тільки в літургії, а й святих таїнствах; кожний пластун має знати загальні молитви напам'ять. «Так само як ми доглядаємо за садом чи городом і хочемо мати хороший врожай, необхідно плекати нашу молодь, аби бути впевненими у завтрашньому дні. Маємо дбати про те, щоб не було «бур'янів», щоб «грунт» мав достатньо поживи, щоб було достатньо «сонця» й «вологи», маємо захищати від «хвороб» та «шкідників». Але в такому разі результат нашої праці буде схожим на товар, який лежить на полицях магазинів. Тому обов'язково маємо дбати про духовність нашої молоді, не відкидаючи значення релігії та ролі Церкви у цьому» (О. Рабешко).

Велике значення у скаутських та пластових церемоніалах відіграє державна та пластова символіка. Під час відкриття різних заходів, зокрема скаутських та пластових з'їздів, свят, таборів, занять, піднімають або виносять державні, скаутські чи пластові прапори, звучать гімни. Це сприяє формуванню у дітей поваги до цих символів.

Одним із принципів діяльності «Пласту» було і залишається тісне співжиття з природою. Тому мандрівки і таборування – основні форми роботи у «Пласті». Так, серед основних мандрівок та реалізованих таборів (а це не весь їх перелік) лютинських пластунів – дводенна веломандрівка місцями бойових дій часів II Світової війни (1993 р.), мандрівка до місця Берестецької битви (1994 р.), вишкіл Крайових Виховників (с. Олександрія), спортивно-вишкільний табір біля с. Пляшева (1995 р.), триденний табір «Сомине Озеро» неподалік с. Людинь Дубровицького району (травень 1997 р.), лижна мандрівка «Висота 157» (1998 р.), табір «Цвіт Папороті» на Білому озері (2003 р.), виховні мандрівні оздоровчі табори «33 ВАРИАНТ» (Шацькі озера Волинської області, Шацький національний природний парк, 2008 р.) та «Говерла» (2009 р.), сплав на катамаранах річкою Случ (2009 р.), мандрівний табір «Бурелом» (Карпати, 2010 р.), «Нова епоха» (2011 р.), «Я все можу» (2012 р.), православний табір «Скит» (2013 р.) та ін.

Крім таборів і мандрівок, у арсеналі лютинських пластунів велика кількість різнопланових заходів: підготовка радіопередач на шкільному радіо (пізніше «Радіо-Пласт», 1994 р.), шефство над краєзнавчим музеєм села, участь в окружному Святі Весни – традиційному заході, присвяченому Дню патрона Пласту святому Юрію, окружна акція «Вифліємський Вогонь Миру», станичний фестиваль «Мистецька драбина» протягом кількох років організовувався і проводився в Латинську, крайові фестивалі «Зоряний Вітер», «Орлікіада» та ін. Варто згадати, що на Покрову станиця Лютинськ проводить захід «Повстанська Ватра», який передбачає мандрівки місцями бойових дій учасників національно-визвольних змагань, вшанування пам'яток борцям за свободу і незалежність України та облаштування могил загиблих воїнів.

У червні 2007 року юнаки станиці Лютинськ провели канікули в Німеччині на запрошення Червоного Хреста Баварії, де зустрічалися з пластунами діаспори.

Весною 2007 року станиця Лютинськ провела екологічну акцію, присвячену 95-річчю першої пластової присяги, у ході якої було висаджено 95 берізок у сільському парку. Традиційною екологічною акцією, що реалізують пластуни щороку, є «Велика екологічна гра».

Окрім різних заходів та справ, пластова методика виховання передбачає проходження пластових проб і вмілостей, адаптованих до конкретного віку дітей. Тут варто зазначити, що в «Пласті» є два виховні улади: Улад Пластунів Новаків (6-11 років) та Улад Пластунів Юнаків (12-18 років) Зокрема, в новацтві є шість проб, а в юнацтві – три проби. (Зміст проб великий, детальніше можна дізнатися http://www.plast.org.ua/files/files/users/13484/pravylynky_UPN.pdf та <http://www.upu.plast.org.ua/program/proby/> [5]).

Пластові проби стають своєрідним іспитом для дітей, вимагають від них організованості, відповідальності та дисциплінованості.

Пластові вмілості – невід'ємна частина виховної програми

«Пласту» для юнацтва віком 12-18 років. Опанування пластових вмілостей сприяє творчій і суспільній самореалізації молоді, її професійній орієнтації, формуванню повновартісних громадян нашої країни. Вмілості визначені окремо як для новаків, так для юнацтва кожної конкретної проби і поділяються на: вмілості домашньої зарадності, спортивні, мистецькі природничі, практичного пластування, вмілості першої медичної допомоги і рятівництва, вмілості спеціального зацікавлення, морського та військового пластування та ін.

Участь школяра-пластуна у щотижневих гурткових сходинах, прогулянках, екскурсіях, мандрівках, таборах, акціях, таборуваннях та інших формах та видах діяльності дає можливість проявити ініціативу, реалізувати свої здібності, лідерські якості, що сприяє формуванню особистості, здатної нести відповідальність за власні вчинки та рішення, виявляти активну громадянську позицію.

Сьогодні пластуни Лютинської станиці (а це три пластові гуртки «Лісові друзі», «Червона калина» та «Різні лисички») відіграють важливу роль у вирішенні завдань національно-патріотичного виховання, організовуючи проведення патріотичних, краєзнавчих, спортивних, туристських, волонтерських заходів, зокрема з учнівською молоддю. Останній з них – це табір практичного пластування «ОЙ», що проходив у відповідності до програми першої проби. Юнаки та юначки дізналися, чому та як треба дбати про довкілля, вчилися розпалювати вогонь в суху та вологу погоду, дізналися, чим відрізняється виряд пластуна на табір і на прогулянку, вчилися в'язати вузли і надавати першу медичну допомогу.

Пластунами встановлено взаємодію з інститутом післядипломної педагогічної освіти, для педагогічних працівників було проведено презентації скаутської виховної методики, тренінги з питань залучення дітей до пластового (скаутського) руху, навчання інструкторів (тренерів) для роботи в пластових організаціях (м. Дубровиця, смт. Рокитне); проведено творчу зустріч директорів Дубровицького та Столінського районів (Білорусь) з питань виховання учнівської молоді через створення молодіжних громадських організацій; здійснюється поширення пластової друкованої продукції (календариків, буклетів, плакатів), виготовлено стендові матеріали на пластову тематику. Крім того, у районній газеті активно публікуються матеріали, присвячені історії та розвитку пластового середку.

Докладну інформацію про напрями та форми діяльності «Пласту» можна отримати на сайті Лютинського НВК (<http://lutinsk.at.ua/publ/plast/11>).

Залучення дитини як суб'єкта виховання до різновекторної та різносторонньої практико орієнтованої діяльності у «Пласті» (соціально орієнтованої, туристично-краєзнавчої, спортивно-оздоровчої, екологічної, ігрової та ін.) стає запорукою того, що дитина, залучившись до соціальної діяльності та спілкування на засадах добровільності, партнерської

взаємодії з дорослими, апробує різні соціальні ролі, набуває соціального досвіду, водночас здійснюючи пошук власного «Я».

Значні виховні можливості пластового руху пояснюються і діяльністю організації, що будується на комплексній та інтегративній реалізації особистісно-діяльнісного, аксіологічного та культурологічного підходів до виховання особистості.

Тому перевагами «Пласту» як суб'єкта виховання є його значні можливості у створенні такого виховного середовища, у якому особистість може себе «віднайти», вибудувати власну траєкторію розвитку та самореалізації, отримати необхідну підтримку з боку дорослих, водночас дотримуючись правил та законів «Пласту», будучи гідним громадянином та патріотом власної землі, готовим стати на її захист.

На жаль, сьогодні виховна система громадської національної організації «Пласт», що стала уособленням ідей скаутської організації з українським національним забарвленням, не знаходить належної підтримки державних органів влади. Проблемами та перешкодами популяризації та створення пластових осередків, станиць є, як засвідчує досвід вже наявних, особливо віддалених від області сіл та міст, насамперед, неналежна або відсутня підтримка з боку держави та органів місцевого самоврядування. Слід відмітити низький рівень інформаційної пропаганди щодо діяльності «Пласту», значних виховних можливостей скаутської методики у вихованні підростаючого покоління. Проблемою залишається підготовка та брак кадрів, які на громадських засадах працювали б з дітьми. Зменшення кількості дітей у класах сільських шкіл є певною перешкодою у формуванні «ядра» пластового гуртка. Окрім того, діяльність громадської організації «Пласт» передбачає реалізацію активних форм виховання (таборування, мандрівництво та ін.), що потребує відповідного спорядження та обладнання, фінансові витрати на реалізацію та придбання якого в основному лягає на батьків. Саме фінансова скрута сімей є найголовнішою причиною відмови дитини у пластуванні.

Отже, пріоритетними напрямками подолання зазначених перешкод вбачаємо у розгляді питання важливості реалізації скаутської методики на рівні державних нормативно-правових документів, фінансової підтримки, популяризації ідей скаутського руху як дієвого вектора виховної роботи, його широкого та комплексного виховного потенціалу у формуванні національно свідомих громадян України, лідерів нації, для самореалізації кожної особистості. Існує необхідність висвітлення ролі пластунів у боротьбі за національну незалежність України, у воєнних діях на сході України. Налагодження скоординованої взаємодії з органами місцевого самоврядування на партнерських засадах повинно стати запорукою успішної діяльності пластового руху.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, «Пласт» дає змогу інтегрувати процеси виховання та самовиховання, розвитку та саморозвитку, навчання та самоосвіти, що у цілому сприяє самореалізації

особистості, формуванню соціально адаптованої, критично мислячої, активної, ініціативної, відповідальної та творчої особистості, здатної приймати рішення, надати підтримку іншим, бути лідером та виявляти свою громадянську позицію, справжнього патріота своєї землі, здатного стати на її захист. Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні та популяризації виховного потенціалу, можливостей та змісту пластової методики виховання у вирішенні завдань виховання підростаючого покоління, вивченні досвіду діяльності пластових станиць та осередків, розробці методичних рекомендацій щодо її впровадження на практиці.

Список використаних джерел:

1. Гладилевич А. Син Івана Франка – пластун, воїн і письменник / А. Гладилевич // Пластовий шлях. – 1991. – Ч. 3. – С. 45-47.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. У. Гончаренко. – 2-ге вид., доповн. і виправлене. – Рівне: Волинські береги, 2011. – 552 с.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Наказ МОН від 16.06.15 року № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/>
4. Концепція нової української школи: Рішення колегії МОН України від 27.10.2016№10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepcziva.pdf>
5. Крайова булава УПЮ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.upu.plast.org.ua/program/proby/>
6. Про Пласт – Український пласт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://plast.org/about/>
7. Трохим'як Б. Спортивне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з поч. 30-х років XIX ст. до 1939) / Б. Трохим'як. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1997. – 170 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Hladylovych A. Syn Ivana Franka – plastun, voin i pysmennyk [Ivan Franko's Son – a Person, Soldier and Writer] / A. Hladylovych // Plastovy shliakh. – 1991. – Ch. 3. – s. 45-47. (in Ukrainian).
2. Honcharenko S. U. Ukrainskyi pedahohichni entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Encyclopedia] / S. U. Honcharenko. – 2-he vyd., dopovn. i vypravlene. – Rivne: Volynski oberehy, 2011. – 552 s. (in Ukrainian).
3. Kontseptsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi [The Concept of National-patriotic Education of Children and Youth]: Nakaz MON vid 16.06.15 roku # 641 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno->

- [patriotichne-vixovannya/](#) (in Ukrainian).
4. Kontseptsiia novoi ukrainiskoi shkoly [The Concept of the New Ukrainian School]: Rishennia kolehii MON Ukrainyvid 27.10.2016#10[Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepcziva.pdf> (in Ukrainian).
  5. Kraiova bulava UPU [The Regional Mace of UPU]. – Rezhym dostupu: <http://www.upu.plast.org.ua/program/proby/> (in Ukrainian).
  6. Pro Plast – Ukrainyski plast [About Plast – Ukrainian Plast]. – Rezhym dostupu: <http://plast.org/about/> (in Ukrainian).
  7. Trokhymiak B. Sportyvne vykhovannia i sportyvnyi rukh u Zakhidnii Ukraini (z poch. 30-kh rokiv XIX st. do 1939) [Sports Training and Sports Movement in Western Ukraine (from early 30-ies of the XIX century up to 1939)] / B. Trofymiak. – K.: Instytut zmistu i metodiv navchannia, 1997. – 170 s. (in Ukrainian).

Аннотация. В статье раскрыта роль и сущность скаутской системы воспитания. Отмечена целесообразность изучения опыта, возрождения и популяризации идей национальной скаутской организации «Пласт» в Украине, учитывая современную социокультурную и общественно-политическую ситуацию в стране, потребность подготовки физически и духовно здорового молодого поколения, преданного традициям, обычаям, государству, воспитания политической и военной элиты нации. Обоснованы возможности, специфика и потенциал пластовой методики как мощного фактора воспитания личности (на примере деятельности молодежной общественной организации «Лютынська станица Пласта – Национальной скаутской организации Украины»). Выделены ключевые проблемы деятельности пластовых станиц и ячеек в современных условиях, предложены пути их устранения.

Ключевые слова: скаутская система воспитания, национальная скаутская организация «Пласт», опыт, воспитательные возможности, личность, пластовая методика воспитания, общественно-политическая и социокультурная ситуация.

Abstract. The role and the essence of the Scout system of upbringing is revealed in the paper. The expediency of studying the experience, revival and popularization of the ideas of the national scout organization “Plast” in Ukraine, taking into account the current socio-cultural and socio-political situation in the country, the need for training a physically and spiritually healthy young generation devoted to traditions, customs, the state, education of political and military the elite of the nation have been proved. The possibilities, specifics and potential of the stratum method as a powerful factor in the education of the personality (on the example of the activity of the youth public organization “Liutynska staircase Plast – National Scout Organization of Ukraine”) are substantiated. The key problems of activity of plast staircases and cells in the

present conditions are highlighted, ways of their elimination are offered.

Key words: scout system of education, the National Scout Organization “Plast”, experience, educational opportunities, personality, “Plast” methods of upbringing, socio-political and socio-cultural situation.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2017

О. П. Федоришин

INCREASING MOTIVATION IN TEACHING LEARNING PROCESS

Abstract. The article deals with the motivation that occupies an important place in human learning. The term «motivation» is used to denote the springs of action, which can be native or acquired. Literally it means causing or inducing movement. It is also used to mean stimulation of a desire on the part of the learner to master the subject-matter or to react to a given situation. Motivation is simply the moving power that elicits vigorous effort to learn or to do things. Motivation may also denote cravings, incentives, drives, desires, urges, or satisfactions. Motivation is effective only when it gives a mental set toward learning. The teaching approach that is a part of the regular teaching procedure often serves as the most effective form of motivation.

The effectiveness of learning partly depends on the strength of the needs and upon the satisfaction the learning brings. It can be said that the rate of learning depends on the strength of the motive. Motivation is the very heart of the learning process. A strong inner urge will mean stronger efforts. Adequate motivation not only sets in motion the activity which results in learning, but also sustains and directs it. It is concerned with the arousal of interest in learning. The learner must be motivated so that his interest will be directed towards a definite objective which will take him far beyond the experiences which are utilized as motivators toward further learning.

Key words: learning process, extrinsic motivation, intrinsic motivation, instructional goals, material, efforts, effectiveness.

Formation of the problem. Motivation is something that supports someone to do something. Motivation is some kind of internal drive which pushes someone to do some things in order to achieve something. Brown defines motivation based on behaviouristic and cognitive definition. Based on behaviouristic definition, Brown defines motivation as anticipation of reinforcement which is powerful concept for the class room. Based on cognitive definition, Brown classified motivation definition into three categories. The first is based on drive theory, motivation stems from basic innate drives, so motivation has existed since we are born. The second is based on hierarchy, motivation is something that comes from individual needs. The third is based on

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 6

Упорядники:

проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 25.05.2017 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,7. Замовлення №204/1. Наклад 300

I – 66   **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 6 / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова,
Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2017. – 320 с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

Віддруковано засобами оперативної поліграфії

УРМ-ПОЛІГРАФ

вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 33000;

тел.: 0362-64-21-34